

**Ogólna instrukcja postępowania (praktycznych rad) dla użytkowników
maszyn i urządzeń podlegających nadzorowi
Inspektoratów Urzędu Dozoru Technicznego.**

1. Każda użytkowana maszyna powinna posiadać swój paszport.
2. W paszporcie użytkowanej maszyny dokonano wpisu podczas rejestracji przez IUDT, co jaki czas należy wznawiać przeglądy – należy zapoznać się z tym wpisem.
3. W module Maszyny niniejszego programu należy wpisać parametry terminowe uwzględniając fakt, że:
  - zlecenie przeglądu przez IUDT należy wysłać z miesięcznym wyprzedzeniem od daty końca ważności paszportu maszyny,
  - po dwóch tygodniach od wysłania, jeżeli nie dostaliśmy żadnej informacji, należy zadzwonić do IUDT z zapytaniem: co przygotować, na jaki dzień i na którą godzinę, powołując się na nr zlecenia (**maszyna musi być wyłączona z ruchu**).Przy prawidłowym wpisie program sam przygotowuje informacje o tym, co należy zrobić, aby nie było problemów z odbiorem.
4. Przed przyjazdem inspektora staramy się, aby wszystko było przygotowane zgodnie z ich wytycznymi, **maszyna była czysta a miejsce badania wydzielone**.
5. Wszystkie ww. czynności są **płatne** i należy przestrzegać terminów płatności, gdyż inspektor ma obowiązek przed wyjazdem do klienta sprawdzić, czy nie ma zadłużeń. W przypadku istnienia takiej zaległości nastąpi przyjazd przedstawiciela na umówiony termin po to, aby poinformować, że czynności nie mogą być dokonane ze względów formalnych, a jego przyjazd jest płatny nawet jeżeli czynności tych nie dokonał – z winy klienta.

UWAGA:

1. **Nie wolno kupować maszyny czy urządzenia podlegającego UDT bez pełnych dokumentów czyli tzw. Paszportu.** Do takich maszyn najczęściej należą urządzenia dźwigowe i ciśnieniowe.
2. Przed zakupem należy upewnić się w rejonowym Inspektoracie UDT na swoim terenie, jakie wymogi stawia aktualnie UDT (to się zmienia) na kupowany wyrób (odbiór pełen czy ograniczony).
3. Bez pełnej dokumentacji (paszportu) wyrób podlegający dozorowi **nie zostanie zarejestrowany** – dotyczy to nowych i używanych urządzeń, dlatego przy kupowaniu maszyn używanych należy wnikliwie dopominać się od sprzedającego pełnych dokumentów.
4. Należy sprawdzić aktualność wpisów przy maszynach używanych, a przy dużych brakach skonsultować się z przedstawicielem IUDT w swoim rejonie co do sposobu ich odtworzenia.
5. Kompletny brak takich dokumentów powoduje, że można zwrócić się do producenta tego urządzenia wg tabliczki znamionowej z numerem tego urządzenia, oznakowanej przez UDT i prosić o odtworzenie (przesłanie kopii). Jest to odpłatne.
6. Każdy producent ma obowiązek przechowywania kopii paszportu.
7. Brak dokumentacji i tabliczki znamionowej można załatwić zlecając pełne badania UDT, co jest operacją kosztowną, przekraczającą czasem cenę kupowanej maszyny.

KARTA MASZYNY/ URZĄDZENIA

---

1. Nazwa maszyny/ urządzenia [...]
2. Rok produkcji [...]
3. Numer fabryczny [...]
4. Nr inwentarzowy [...]
5. Numer rejestracji [...]
6. Miejsce zainstalowania [...]
7. Przeglądy, remonty, naprawy, modernizacje, badania kontrolne:

L.p.	Data zgłoszenia	Data realizacji	Nr zgłoszenia awarii maszyny/ urządzenia	Opis naprawy, przeglądu, remontu, modernizacji, badania	Nr faktury	Wartość faktury	Podpis wykonawcy	Uwagi
1	2	3	4	5	6	7	8	9
[...]	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]
[...]	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]

Sporządził

[...]

(imię i nazwisko)

Karta oceny minimalnych wymagań dla pras mechanicznych

Dane ogólne:

Nazwa i typ maszyny: .....

Nr seryjny: .....

Producent: .....

Rok produkcji: .....

Lp.	Pytanie	Podstawa prawna	Tak	Nie	ND
1	Pulpity i elementy sterownicze				
1.1	Czy elementy sterowania prasy mechanicznej są widoczne, oznakowane i oznaczone graficznymi symbolami lub napisami w języku polskim oraz właściwie oznakowane barwami: uruchamianie – zielona; zatrzymanie – czerwona, zatrzymanie awaryjne – czerwona na żółtym tle?	[1] § 9 ust. 1 [2] § 52 ust. 3			
1.2	Czy elementy sterownicze prasy mechanicznej są zabezpieczone przed przypadkowym zadziałaniem, np. czy przyciski są zagłębione w obudowie lub w kołnierzach? Uwaga: W przypadku przycisków nożnych powinien być możliwy dostęp tylko z jednej strony i tylko jedną stopą. Nie należy stosować pedałów.	[1] § 9 ust. 2, §12 ust. 1 [2] § 52 ust. 4 [3] pkt 5.4.8.1			
1.3	Czy elementy sterujące znajdują się poza strefą zagrożenia, ale w miejscu zapewniającym wgląd do tej strefy?	[3] pkt 5.4.1.3			
2	Układ sterowania				
2.1	Czy układ sterowania prasy mechanicznej jest dobierany z uwzględnieniem możliwych uszkodzeń, defektów oraz ograniczeń, jakie można przewidzieć użytkownikowi maszyny?	[1] § 11			
2.2	Czy redundantny i monitorowany system sterowania prasy mechanicznej działa w dwóch oddzielnych układach?	[3] pkt 5.4.1.6			
2.3	Czy przyciski nożne dopuszczają dostęp tylko z jednej strony i tylko jedną stopą? Uwaga: Nie powinny być stosowane pedały.	[3] pkt 5.4.8.1			
2.4	Czy w zasięgu operatora prasy mechanicznej znajduje się łącznik wyłączający, który umożliwia bezpieczne wyłączenie sprzęgła?	[3] pkt 5.4.6			
2.5	Czy przełącznik(i) wielopozycyjny prasy mechanicznej jest wyraźnie oznakowany i przełączany kluczem (np. łącznik z kluczem, hasło)?	[3] pkt 5.4.5.1			
2.6	Czy położenia przełącznika(-ków) wielopozycyjnego(-ych) prasy mechanicznej są widoczne i wyraźnie rozpoznawalne?	[3] pkt 5.4.5.5			
2.7	Czy urządzenia sterowania ręcznego, kasujące nastawienie urządzeń przez regulator automatyczny do ręcznego włączania zaworów, są wyposażone w osłony lub pokrywy, których otwarcie wymaga użycia narzędzia lub klucza?	[3] pkt 5.4.9			
3	Uruchomienie maszyny				
3.1	Czy uniemożliwiono samoczynne uruchomienie prasy mechanicznej po jej zatrzymaniu, bez względu na przyczynę zatrzymania?	(1) § 12 ust. 1 i ust. 2 pkt 1 (2) § 53			
3.2	Czy ESPE stosowane jako AOPD w formie kurtyny świetlnej spełniają m.in. wymagania: a) AOPD są zgodne z typem 4; b) dostęp do strefy zagrożenia jest możliwy tylko poprzez strefę wykrywania AOPD, a dodatkowo stosowane techniczne środki ochronne uniemożliwiają dostęp do strefy zagrożenia z każdego innego kierunku;	[3] pkt 5.3.13			

	<p>c) tam gdzie możliwe jest przebywanie pomiędzy AOPD a strefą zagrożenia prasy, przewidziane są dodatkowe środki do wykrywania osób w tej strefie, np. dodatkowe wiązki światła. Maksymalnie dopuszczalna strefa niewykrywania powinna być równa 75 mm lub mniejsza;</p> <p>d) w czasie kiedy jakakolwiek część ciała znajduje się w strefie ochronnej AOPD, nie jest możliwe włączenie jakiegokolwiek ruchu niebezpiecznego.</p>				
3.3	<p>Czy urządzenia sterowania oburęcznego spełnia nast. wymagania:</p> <p>a) urządzenia sterowania oburęcznego jest zgodne z typem III C w Tablicy 1 wg EN 574:1996;</p> <p>b) liczba używanych urządzeń oburęcznego sterowania odpowiada liczbie pracujących operatorów wskazywanej przez system wyboru;</p> <p>c) nie powinno być możliwe zainicjowanie sygnałów wyjściowych z użyciem jednej ręki, ręki i łokcia tego samego ramienia, przedramienia (przedramion) lub łokcia (łokci), ręki i innej części ciała?</p>	[3] pkt 5.3.14			
3.4	<p>Czy wykonanie skoku suwaka prasy mechanicznej jest możliwe dopiero po ponownym zadziałaniu na odpowiedni element sterujący:</p> <p>a) po zmianie rodzaju sterowania lub pracy;</p> <p>b) po zamknięciu osłony blokującej;</p> <p>c) po ręcznym zresetowaniu systemu bezpieczeństwa;</p> <p>d) po zaniku zasilania energią;</p> <p>e) po zaniku ciśnienia sieciowego;</p> <p>f) kolejne uruchomienie urządzenia ochronnego narzędzia lub detektora części;</p> <p>g) po usunięciu mechanicznego, blokującego urządzenia podtrzymującego suwak?</p>	[3] pkt 5.4.1.2			
4	Zatrzymywanie eksploatacyjne				
4.1	Czy prasa mechaniczna posiada element sterowniczy przeznaczony do całkowitego i bezpiecznego zatrzymania?	[1] § 13 ust. 1 2 (2) § 52 ust. 1			
4.2	Czy układ sterowania do zatrzymania prasy mechanicznej ma pierwszeństwo przed układem służącym do uruchomienia ?	[1] § 13 ust. 3			
4.3	Czy funkcja zatrzymania maszyny odłącza zasilanie napędu ?	[1] § 13 ust. 4			
4.4	<p>Czy podczas nastawianie położenia i skoku suwaka spełnione są wymagania:</p> <ul style="list-style-type: none"> - zabezpieczenie przed możliwością włączenia silnika do ustawiania suwaka, gdy obwód sterowania sprzęgłem jest zasilany; - środki sterujące nastawianie suwaka są wyraźnie oznakowane, - zastosowano środki zabezpieczające podczas produkcji, np. zaryglowanie, przed zmianą nastawionego położenia suwaka i wielkości skoku, - podczas nastawiania skoku suwaka silnikiem zastosowano środki zabezpieczające przed włączeniem skoku roboczego? 	[3] pkt 5.3.1			
4.5	Czy są przewidziane skuteczne środki zapobiegające przedostaniem się smaru, płynu, olejów lub innych zanieczyszczeń na powierzchnie cierne hamulca i sprzęgła?	[3] pkt 5.2.1.6 oraz pkt 5.2.1.7			
4.6	Czy urządzenia pomocnicze prasy mechanicznej, które nie są sterowane przez prasę są dodatkowo blokowane z systemem sterowania prasy	[3] pkt 5.6.4			
5	Zatrzymanie awaryjne				
5.1	Czy prasa mechaniczna posiada co najmniej jeden wyłącznik zatrzymywania awaryjnego przypadający na każdego operatora prasy, w tym także operatora(-rów) przebywających z tyłu prasy?	[1] § 14 ust. 1 [2] § 52 ust. 2 [3] pkt 5.4.8.3			
5.2	Czy wyłącznik awaryjny prasy mechanicznej jest kategorii	[3] pkt 5.4.8.2			

	„0” i wyłącza wszystkie niebezpieczne ruchy?				
5.3	Czy prasa mechaniczna i jej urządzenia ochronne mogą być okresowo sprawdzane z zastosowaniem narzędzi w jakie prasa jest wyposażona?	[3] pkt 5.5.14			
6	Ochrona przed zagrożeniami powodowanymi wyrzucanymi materiałami oraz zagrożeniami powodowanymi emisją pyłu, mgieł i oparów				
6.1	Czy prasa mechaniczna wyposażona jest w uchwyty mocujące, bezpiecznie materiał obrabiany?	[1] § 14 ust. 2 [3] pkt 3.19.1			
6.2	Czy zmiana kierunku obrotów silnika jest możliwa tylko przy nastawieniu rodzaju pracy na ruch nastawczy?	[3] pkt. 5.3.16			
6.3	Jeżeli prasa mechaniczna jest przeznaczona do pracy skokami pojedynczymi, to czy jest wyposażona w urządzenie skoku pojedynczego?	[3] pkt. 5.3.17			
6.4	Czy wszystkie elementy mocujące w prasie mechanicznej, jak śruby, nakrętki lub połączenia klejone, są połączone w taki sposób, aby elementy te nie luzowały się i nie powodowały urazów?	[3] pkt. 5.3.19.2			
6.5	Czy system hydrauliczny i pneumatyczny prasy wyposażony jest w filtry, regulatory ciśnienia i urządzenia odcinające przy ciśnieniu mniejszym od minimalnego ?	[3] pkt 5.2.3.2			
6.6	Czy przewody rurowe w prasie mechanicznej, tam gdzie jest to możliwe instalowane są nieprzerwanie od jednej części aparatury do następnej, a przewody sztywne są podparte na krótkich odcinkach, by zapobiec ich wibracjom i ruchom?	[3] pkt 5.2.3.6			
6.7	Czy znajdujące się w prasie w systemach hydraulicznych i pneumatycznych pod ciśnieniem przezroczyste zbiorniki (np. ze szkła lub tworzywa) są wyposażone w osłony chroniące, bez pogorszenia widoczności?	[3] pkt 5.2.3.4			
6.8	Czy układ pneumatyczny jest wyposażony w odwadniacze?	[3] pkt 5.2.4.3			
6.9	Czy systemy hydrauliczne z własnym agregatem hydraulicznym prasy mechanicznej wyposażone są w odpowiedni(-e) zawór(zawory) bezpieczeństwa, a do odpowietrzania oleju są urządzenia odpowietrzające lub samoczynny system odpowietrzania?	[3] pkt 5.2.5.1			
7	Ochrona przed następstwami oderwania lub rozpadnięcia się części maszyn				
7.1	Czy prasa mechaniczna ma osłony przed częściami, co do których istnieje możliwość wyrzucenia, w szczególności przed wyrzucenymi nożami?	[1] § 15 ust. 2			
7.2	Jeżeli w systemie sprzęgła zastosowano membrany, to czy są one zabezpieczone przed ich przecięciem ostrymi krawędziami lub zużyciem szorstkimi powierzchniami, a odprowadzenie powietrza nie jest być utrudnione z powodu zwiórczenia membrany ?	[3] pkt 5.2.2.5			
8	Ochrona przed ruchomymi elementami przenoszenia napędu				
8.1	Czy w sprzęgle i hamulcu prasy mechanicznej zainstalowane są sprawnie działające sprężyny ?	[3] pkt 5.2.1			
8.2	Czy sprzęgło i hamulce prasy mechanicznej znajduje się w dobrym stanie technicznym, tj. są czyste, pozbawione smarów, wilgoci, pyłów i olejów?	[3] pkt 5.2.1.6 oraz pkt 5.2.1.7			
9	Ochrona przed ruchomymi elementami biorącymi bezpośredni udział w procesie pracy (strefa narzędziowa)				
9.1	Czy wybrana kombinacja z niżej wymienionych technicznych środków ochronnych * zastosowanych w strefie narzędziowej: a) narzędzia zamknięte; b) osłony stałe; c) osłony blokujące z ryglowaniem; d) osłony sterujące z ryglowaniem; e) osłony blokujące wcześniej otwierane; f) elektroczułe wyposażenie ochronne (ESPE) stosowane w	[3] pkt 5.3.3 oraz pkt 5.3.3			

	postaci aktywnych optoelektronicznych urządzeń ochronnych (AOPDs); g) urządzenia oburęcznego sterowania; h) urządzenia sterujące podtrzymywane chroni wszystkie zagrożone osoby, tzn. te osoby, które podczas pracy, ustawiania, konserwacji, czyszczenia i przeglądów mogą mieć dostęp do tej strefy niebezpiecznej?				
9.2	Jeżeli przy obsłudze prasy jest wymagany dostęp do strefy niebezpiecznej więcej niż z jednej strony, to czy zapewniono operatorowi(-rom) ten sam poziom ochrony z każdej strony?	[3] pkt 5.3.7			
9.3	Czy osłony stałe zainstalowane w strefie narzędziowej prasy są zamocowane w sposób pewny do maszyny, innej sztywnej konstrukcji lub podłogi?	[3] pkt 5.3.10			
9.4	Czy osłony blokujące, osłony blokujące wcześniej otwierane i osłony sterujące w powiązaniu z osłonami stałymi uniemożliwiają dostęp do niebezpiecznej strefy narzędziowej podczas każdego ruchu niebezpiecznego, a włączenie skoku suwaka jest niemożliwe, dopóki osłona nie zostanie zamknięta?	[3] pkt 5.3.11			
9.5	Czy stosowanie osłony blokującej jako osłony sterującej uniemożliwia przebywanie między osłoną a strefą niebezpieczną?	[3] pkt 5.3.12			
9.6	Czy osłony blokujące bez ryglowania, osłony sterujące bez ryglowania, osłony blokujące wcześniej otwierane bez ryglowania, ESPE jako AOPD oraz urządzenia oburęcznego sterowania są umieszczone tak, aby operator nie zdążył sięgnąć do niebezpiecznej strefy przed ustaniem jakiegokolwiek ruchu niebezpiecznego w strefie narzędziowej?	[3] pkt 5.3.15			
9.7	Czy w prasie mechanicznej przewidziano środki umożliwiające uwolnienie każdej osoby uwięzionej w strefie narzędziowej?	[3] pkt 5.3.20			
10	Stateczność				
10.1	Czy prasa mechaniczna jest stabilna w możliwych do przewidzenia warunkach pracy, m.in. ze względu na drgania?	[1] § 15 ust. 1 [3] pkt 5.8.5			
11	Oświetlenie miejsc i stanowisk pracy lub konserwacji				
11.1	Czy zastosowano oświetlenie sztuczne (elektryczne) strefy roboczej prasy mechanicznej o natężeniu minimum 300 lx (w strefie narzędziowej)?	[1] § 16 ust. 1 [2] § 26 ust. 2			
12	Stosowanie maszyn zgodnie z przeznaczeniem				
12.1	Czy prasa mechaniczna jest użytkowana zgodnie z zaleceniami określonymi przez producenta w instrukcji obsługi ?	[1] § 16 ust. 4 [2] § 51 ust.2 i § 57 [3] pkt 7.2			
12.2	Czy zastosowano środki techniczne do zmniejszania hałasu głównych źródeł hałasu w prasie?	[3] pkt 5.8.4.2			
13	Bezpieczeństwo przy konserwacji maszyn				
13.1	Czy prace naprawcze, konserwacyjne, nastawcze oraz czyszczenia są wykonywane podczas postoju maszyny?	[1] § 17 ust. 1 [2] § 60 ust.1 i § 61 ust. 4			
13.2	Czy prasa mechaniczna posiada mechaniczne urządzenie podtrzymujące, np. klin zapobiegający grawitacyjnemu opadnięciu suwaka podczas konserwacji lub naprawy?	[3] pkt. 5.3.18.1			
13.3	Czy części prasy mechanicznej o wysokiej temperaturze są zabezpieczone przed dotknięciem?	[1] § 16 ust. 2 [3] pkt 5.8.2			
13.4	Czy ciśnieniowe przewody elastyczne prasy mechanicznej usytuowane w pobliżu stanowiska operatora są dodatkowo osłonięte, np. ekranami?	[3] pkt 5.8.3			
14	Odlączenie od zasilania				
14.1	Czy prasa mechaniczna posiada łatwo rozpoznawalne urządzenie do odłączania zasilania elektrycznego?	[1] § 18 ust. 1 [2] § 53			
15	Oznakowanie (barwy i znaki bezpieczeństwa)				
15.1	Czy na prasie mechanicznej umieszczono oznakowanie ostrzegawcze i informacyjne ?	[1] § 18 ust. 1 pkt 2			

		[2] § 55 ust. 4			
16	Usytuowanie maszyny				
16.1	Czy dojścia, stanowiska pracy, pomosty robocze prasy mechanicznej są ergonomiczne i bezpieczne (poręcze ochronne, powierzchnie antypoślizgowe itp.)?	[1] § 18 ust. 2 [2] § 16 ust. 1 § 45 ust. 1 [3] pkt 5.7			
16.2	Czy przestrzeń i powierzchnia stanowiska obsługi prasy mechanicznej zapewniają swobodę ruchu wystarczającą do wykonywania pracy w sposób bezpieczny?	[1] § 18 ust. 2 [2] § 45 ust. 1			
16.3	Czy zapewniono przejścia między prasą mechaniczną a innymi urządzeniami lub ścianami o wysokości 2,1 m i szerokości minimum 0,6 m? Uwaga! preferowana jest szerokość 0,8 m	[2] § 47 ust. 3			
17	Ochrona przed pożarem, wybuchem oraz prądem elektrycznym				
17.1	Czy operator prasy mechanicznej zabezpieczony jest przed porażeniem prądem elektrycznym (dotyk bezpośredni i pośredni)?	[1] § 19 pkt 1, 2 i 3 [2] § 10 ust. 2 [3] pkt 5.8.1			
18	Instrukcja użytkownika				
18.1	Czy operator prasy mechanicznej ma dostęp do instrukcji bhp oraz użytkownika?	[2] § 41			

Uwaga:

- 1) ND – nie dotyczy
- 2) Kursywą zaznaczono uzupełniające wymagania wynikające z innego niż [1] – przepisu lub normy,
- 3) * – niepotrzebne skreślić,
- 4) Skróty zamieszczone w liście kontrolnej:
  - ESPE – elektroczułe wyposażenie ochronne,
  - AOPD – aktywne optoelektroniczne urządzenie ochronne.

Przy opracowywaniu niniejszej listy kontrolnej wykorzystano postanowienia następujących przepisów oraz norm:

1. rozporządzenie Ministra Gospodarki z dnia 30.10.2002 r. w sprawie minimalnych wymagań dotyczących bezpieczeństwa i higieny pracy w zakresie użytkowania maszyn przez pracowników podczas pracy (Dz. U. Nr 191, poz. 1596 z późn. zm.);
2. rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 26.09.1997 r. w sprawie ogólnych przepisów bezpieczeństwa i higieny pracy (tekst jednolity: Dz. U. z 2003 r. Nr 169, poz. 1650);
3. PN-EN 692:2007 Obrabiarki. Prasy mechaniczne. Bezpieczeństwo.